

CHƯƠNG 59.

Paris. Tôi có những mối vò xé riêng không được bày tỏ cùng ai, ngay với mẹ tôi. Tình thương dành cho bà ngút ngàn lại lảng nhưng bà vẫn không phải là người để tôi phô diễn những điều này. Sự vò xé không đến từ nguyên nhân tiền bạc hay một đời sống thiếu trước hụt sau; cũng không là kỷ niệm cũ càng của ba mươi năm nhiều lần trở lại làm đau đốn trái tim. Có một nỗi gì luôn đè nặng trong hồn như một niềm khắc khoải. Sự khắc khoải của một nghệ sĩ đã không tìm ra được đất dung dưỡng cho nghệ thuật của mình.

Đời sống ở Âu Châu được nhìn như một cái đồng hồ vĩ đại mà bất cứ ai cũng đều phải bị cuốn xoáy vào nó. Ăn, ngủ, làm việc, giải trí, luôn cả sự suy tư—nếu có—cũng đều phải tính ra bằng phút giây chứ không còn là giờ khắc. Hiện tại, ngày 8 tiếng làm việc ở quán café; mỗi tháng một lần, có khi hai tháng, tôi mới nhận được cú điện thoại của Daniel mời tới làm một show thu thanh cho những chương trình quảng cáo của một đài truyền hình mà anh đã ký giao kèo phụ trách phần nhạc đệm. Một năm đôi lần trong các buổi lễ lớn hay vào dịp đại hội âm nhạc nào đó, chúng tôi mới lại làm cuộc biểu diễn trước quần chúng hay một chuyên lưu diễn xa xa ngoài thủ đô.

Vô tình mà tôi biến thành cái máy trong những sắp xếp chi ly nhất định của giờ giấc. Và điều buồn hơn hết là ngón đàn của tôi dần dà bị thui chột đi. Sự vò xé trong tôi bắt nguồn từ đó.

Nghệ thuật được nhìn như một món hàng xa xỉ vô cùng đắt giá. Muốn có được nó, phải tốn kém biết bao tiền bạc, thì giờ, vật chất lẫn tinh thần để đeo đuổi và chinh phục lấy; lại có khi phải hy sinh cả những liên hệ bình thường trong đời sống—như gia đình, hôn nhân—thì mới mong đạt được. Và nghệ thuật trong một xã hội Âu Châu lại càng đắt giá hơn.

Gần năm năm qua rồi, ngày lại ngày, tâm hồn tôi bị giam hãm trong những giờ giấc đều đặn của công việc, trong sự bức bách của những lo toan cơm áo; không còn gì khác hơn để vun bồi cho cái đam mê lớn nhất đã chiếm cứ tôi suốt thời tuổi nhỏ. Ở đây, không phải hai chữ Công Danh khiến tôi điên đảo, cũng không là nuôi tiếc một một thuở nào dĩ vãng xa xôi...; nhưng ở đây, cái điều không ngừng đè nặng trái tim chính là một môi trường hoạt động cho âm nhạc của mình, tôi không tìm ra được nữa. Và cho đến hết đời, tôi biết sẽ không bao giờ còn dịp dâng hiến chính mình cho nghệ thuật như từng làm suốt bao năm dài đã qua. Sự việc Nguyễn Du khi đã già mà vẫn còn bị cái mộng công hầu đeo đuổi, thật có khác nào tiếng đàn uất nghẹn canh khuya nơi bến Tầm Dương của Tì Bà Nữ?

Sự tan vỡ cuộc đời (của tôi) chỉ là điều phụ, mà điểm quan trọng chính là tôi đã bỏ mất đi nỗi đam mê lớn nhất của mình từ đây.

□

Sàigòn tháng 12/1979.

Một buổi sáng tôi theo gia đình đi dự kiến cuộc bốc mộ cha tôi. Điều muốn ghi vào đây không phải việc làm của các người phu mà chính là tâm trạng lạ kỳ của tôi khi ấy. Nghĩa trang nằm sâu bên trong một khu đất rộng dẫn vào từ ngoài con đường hẹp ồn ào xe cộ. Bên kia đường là các cửa hàng bán buôn sầm uất, bên cạnh một nhà tù kiên cố, cao lớn. Hai cái thế giới chết và sống đã được ngăn đôi bởi một dãy tường xi-măng bao quanh các hàng mộ. Vậy mà xem ra kẻ sống càng lúc càng có khuynh hướng lẩn sâu vào trong chốn cuối cùng của những con người ở cõi thiên thu.

Bầu trời buổi sáng âm u như chực khóc. Ngọn gió đông phơ phất thổi về. Tôi nhìn những cái xương đùi, xương cánh tay của cha tôi được bốc từ dưới mộ mà hình dung rất nhanh đến đôi tay đã từng tấu lên các bản đàn mềm mại và đôi chân từng đi giảng hồ đây đó... Nghe như có nỗi buồn man mác pha cùng sự chán nản rũ bỏ lan nhanh trong tim.

“Cuộc đời nào cũng kết thúc bằng cái chết.”

Câu nói đơn giản nhưng bao hàm cả một triết lý sâu sắc; vậy mà phải đợi cho đến buổi sáng bốc mộ cha tôi, tôi mới nhận ra được nỗi sâu sắc của nó. Tư tưởng yếm thế họa hoằn tôi mới có, đột nhiên dâng trào ào ạt. Mọi thứ chung quanh bỗng như phủ bộ mặt hư ảo, phù du.

Và lạ một điều rằng sao chỉ với những nắm đất màu vàng tro trọi có cắm trên đầu một thanh gỗ hẹp đề tên người chết là gọi nên thật nhiều trong tôi cái tâm trạng rũ bỏ? Có phải rằng, ngay ở cõi chết, tôi cũng tưởng tượng ra sự cô đơn tội nghiệp của những linh hồn không được ai lui tới viếng thăm?

Buổi sáng, sự im lặng ngự trị khắp nơi. Vài con bướm vờn bay chung quanh các cánh hoa mọc nơi đầu mộ. Trên trời cao, những đám mây màu xám góp phần tô đậm thêm cái màu ảm đạm cho nghĩa trang.

Lòng tôi chợt rũ xuồng. Cái ý nghĩ ra đi khỏi Việt Nam trong khoảnh khắc đột nhiên chùng lại.

Ở đây hay ở phương xa, điếm đến cuối cùng của cuộc đời rồi cũng chỉ bao gồm trong ba tác đất. Nhưng ba tác đất xứ người làm sao âm được cho bằng ba tác đất ở quê hương?

□